

2.9 Ne bis in idem – pojem „právoplatne odsúdený“ – rozhodnutie, ktorým policajný orgán nariadil zastavenie trestného stíhania – rozhodnutie, ktoré nevylučuje obžalobu a nemá účinok ne bis in idem podľa vnútroštátneho práva

☞ čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda

Zásada *ne bis in idem* zakotvená v čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov Hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného 19. júna 1990 v Schengene (Luxembursko), sa neuplatní na rozhodnutie, ktorým orgán zmluvného štátu po vecnom preskúmaní veci, ktorá mu bola predložená, nariadil zastavenie trestného stíhania v štádiu konania pred vznesením obvinenia voči osobe podozrivej zo spáchania trestného činu, pokiaľ toto rozhodnutie o zastavení podľa vnútroštátneho práva tohto štátu nevylučuje s konečnou platnosťou obžalobu a nie je prekážkou nového trestného stíhania za ten istý čin v tomto štáte.

(rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev z 22. decembra 2008 vo veci C-491/07, trestné konanie proti Vladimírovi Turanskému)

Z rozhodnutia:

Návrh na začatie konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda,¹⁰⁷ podpísaného 19. júna 1990 v Schengene (Luxembursko).

Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania, ktoré sa začalo v Rakúsku 23. novembra 2000 proti Vladimírovi Turanskému, slovenskému štátnemu príslušníkovi, podozrivému zo spáchania trestného činu ťažkej lúpeže formou

¹⁰⁷ Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach. Úradný vestník Európskych spoločenstiev, C 239/19, 22. september 2000. Tento Dohovor nie je však platný v plnom rozsahu. Jeho pôvodné znenia boli novelizované a niektoré jeho ustanovenia sú právne prekonané. Príkladom je úprava vydávania osôb (extradicie), ktorú nahradilo rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi. Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 190/1, 18. júl 2002.

spolupáchateľstva proti rakúskemu štátnemu príslušníkovi na území Rakúskej republiky.

Skutkový stav a prejudiciálna otázka

Vladimír Turanský je podozrivý z toho, že 5. októbra 2000 spolu s dvomi poľskými štátnymi príslušníkmi, ktorí sú stíhaní v samostatnom konaní, odcudzili fyzickej osobe v mieste jej bydliska vo Viedni (Rakúsko) hotovosť, ktorá patrila tejto osobe, po tom, ako jej spôsobili vážne zranenia.

Dňa 23. novembra 2000 prokuratúra vo Viedni (*Staatsanwaltschaft Wien*) požiadala vyšetrojúceho sudcu vnútroštátneho súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania o začatie predbežného vyšetrovania týkajúce sa V. Turanského, dôvodne podozrivého z ťažkej lúpeže v zmysle rakúskeho trestného zákona, ako aj o vydanie zatýkacieho rozkazu a vyhlásenie pátrania po ňom na účely jeho zatknutia.

Dňa 15. apríla 2003, keď bola Rakúska republika informovaná, že V. Turanský sa nachádza vo svojej krajine pôvodu, v súlade s čl. 21 Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach¹⁰⁸ z roku 1959 požiadala Slovenskú republiku o prevzatie trestného stíhania proti uvedenej osobe. Slovenské orgány vyhovelí tejto žiadosti a vyšetrojúci sudca rakúskeho súdu podávajúceho návrh na začatie prejudiciálneho konania dočasne prerušil trestné konanie až do právoplatného rozhodnutia týchto orgánov.

Dňa 26. júla 2004 vyšetrovateľ Policajného zboru Slovenskej republiky v Prievidzi poverený vedením vyšetrovania začal trestné stíhanie, ktoré bolo vedené pre oznámený skutok, ale bez súčasného vznesenia obvinenia voči určitej osobe. V. Turanský bol v rámci tohto vyšetrovania vypočutý ako svedok.

Listom z 20. decembra 2006 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky oznámila rakúskym orgánom rozhodnutie Okresného riaditeľstva policajného zboru Prievidza zo 14. septembra 2006, ktorým bolo nariadené zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vo veci trestného činu lúpeže. V tomto rozhodnutí príslušný vyšetrovateľ poverený vyšetrovaním uviedol: „*Podľa § 215 ods. 1 pís. b) Trestného poriadku trestné stíhanie vo veci trestného činu lúpeže spolupáchateľstvom zastavujem, lebo nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Odôvodnenie: ... je preukázané tak z výpovede samotného poškodeného..., ako aj z výpovede svedka [Turanského], že jeho konanie nenaplnilo znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže... Aj v prípade, že by... došlo k spáchaniu neprekazania trestného činu..., nebolo by*

¹⁰⁸ Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach. Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 550/1992 Zb. v znení neskoršieho dodatku a vyhlásenia.

možné... uplatniť postup vydania uznesenia o vznesení obvinenia, keďže trestné stíhanie by bolo v danom prípade neprípustné, lebo je premlčané...“. Sťažnosť, ktorú možno podať proti tomuto rozhodnutiu v lehote troch dní od jeho vydania, má odkladný účinok. Sťažnosť takého druhu však nebola podaná.

Súd vo Viedni (*Landesgericht für Strafsachen Wien*) vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o skutočnosť, či rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané policajným orgánom v rámci vyšetrovania toho istého činu, ktorý je predmetom prebiehajúceho konania na tomto súde, môže viesť k uplatneniu čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, a tým vytvorí prekážku v pokračovaní trestného konania.

Keďže vnútroštátny súd má rozhodnúť o otázke, či rozhodnutie slovenského policajného orgánu zo 14. septembra 2006 bráni tomu, aby vyšetrojúci sudca pokračoval v predbežnom vyšetrovaní dočasne prerušenom v Rakúskej republike, tento vnútroštátny súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku – Má sa zákaz dvojitého trestu stanovený v čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda vykladať v tom zmysle, že bráni trestnému stíhaniu podozrivého v Rakúskej republike, pokiaľ bolo v Slovenskej republike po jej pristúpení k EÚ trestné konanie pre ten istý čin zastavené takým spôsobom, že policajný orgán po meritórnom preskúmaní právoplatne ukončil trestné konanie uznesením o zastavení trestného stíhania bez akýchkoľvek sankcií?¹⁰⁹

Posúdenie otázky

Svojou otázkou sa vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, v podstate pýta, či sa zásada *ne bis in idem* zakotvená v čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, uplatňuje na rozhodnutie, aké je v konaní vo veci samej, ktorým policajný orgán po vecnom preskúmaní veci, ktorá mu bola predložená, nariadil v štádiu konania pred vznesením obvinenia voči osobe podozrivej zo spáchania trestného činu zastavenie začatého trestného stíhania.

Zo znenia čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda vyplýva, že nikto nemôže byť stíhaný v jednom zmluvnom štáte pre ten istý čin, za ktorý už bol v prvom zmluvnom štáte „právoplatne odsúdený“.

Pokiaľ ide o pojem „právoplatne odsúdený“, Súdny dvor už uviedol v spojených veciach C-187/01 a C-385/01 – *Gözütok a Brügge*, že pokiaľ po trestnom konaní je ďalšia obžaloba s konečnou platnosťou vylúčená, dotknutá osoba sa má považovať za „právoplatne odsúdenú“ v zmysle čl. 54 Dohovoru, ktorým sa

¹⁰⁹ Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Landesgericht für Strafsachen Wien (Rakúsko) z 31. októbra 2007 *Trestné konanie proti Vladimírovi Turanskému* (vec C 491/07).

vykonáva Schengenská dohoda za čin, ktorý jej bol vytýkaný. Súdny dvor taktiež uviedol vo veci C-150/05 *Van Straaten*, že čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda sa uplatňuje na rozhodnutie súdnych orgánov zmluvného štátu, ktorým je obžalovaný právoplatne oslobodený spod obžaloby pre nedostatok dôkazov. Z toho vyplýva, že rozhodnutie na to, aby bolo kvalifikované ako právoplatné rozhodnutie v zmysle čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, musí skončiť trestné stíhanie a s konečnou platnosťou vylúčiť obžalobu.

Na účely posúdenia, či rozhodnutie je „*právoplatné*“ v zmysle čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, je potrebné najskôr preskúmať, ako to tvrdí najmä rakúska, holandská a fínska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Európska komisia, či vnútroštátne právo zmluvného štátu, ktorého orgány prijali predmetné rozhodnutie, ho považujú za konečné a záväzné, a ubezpečiť sa, či v tomto štáte poskytuje ochranu priznanú zásadou *ne bis in idem*.

Rozhodnutie, ktorým podľa práva prvého zmluvného štátu bolo začaté trestné stíhanie proti osobe a ktoré nevyučuje obžalobu na vnútroštátnej úrovni s konečnou platnosťou, nemôže totiž v zásade predstavovať procesnú prekážku, pokiaľ ide o prípadné začatie alebo pokračovanie trestného stíhania za ten istý čin proti tejto osobe v inom zmluvnom štáte.

Pokiaľ ide presnejšie o konečnú povahu predmetného rozhodnutia v konaní vo veci samej v slovenskom práve, je potrebné poukázať na skutočnosť, že čl. 57 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda vytvoril rámec spolupráce, ktorá umožňuje príslušným orgánom druhého zmluvného štátu na účely objasnenia napríklad presnej povahy rozhodnutia, ktoré bolo vydané na území prvého zmluvného štátu, vyžiadať si relevantné právne informácie od orgánov tohto prvého štátu.

Taká spolupráca, ktorá sa však neuskutočnila v konaní vo veci samej, by umožnila stanoviť, že v skutočnosti rozhodnutie, ako je v konaní vo veci samej, nemá podľa slovenského práva povahu, ktorú by bolo možné považovať za vylučujúcu obžalobu na vnútroštátnej úrovni. V tejto súvislosti presne vyplýva z písomných pripomienok podaných slovenskou vládou v tejto veci, že rozhodnutie, ktoré nariaďuje zastavenie trestného stíhania v štádiu konania pred vznesením obvinenia voči konkrétnej osobe, prijaté podľa § 215 ods. 1 písm. b) slovenského Trestného poriadku, nevytvára na základe vnútroštátneho práva prekážku novému trestnému stíhaniu pre ten istý skutok na území Slovenskej republiky.

Je teda potrebné konštatovať, že rozhodnutie policajného orgánu, aké je vo veci samej, ktoré síce zastavuje trestné stíhanie, ale nevyučuje obžalobu s konečnou platnosťou podľa dotknutého vnútroštátneho právneho poriadku, nie je

rozhodnutím umožňujúcim považovať dotknutú osobu za „*právoplatne odsúdenú*“ v zmysle čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda.

Tento výklad čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda je v súlade s cieľom tohto článku, ktorým je vylúčiť, aby právoplatne odsúdená osoba bola z dôvodu, že vykonáva svoje právo voľného pohybu, stíhaná pre tie isté činy na území viacerých štátov, ktoré sú zmluvnými stranami. Uplatnenie tohto článku na rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, aké bolo prijaté v konaní vo veci samej, by ale v inom zmluvnom štáte, v ktorom by bolo k dispozícii viac dôkazov, mohlo byť prekážkou pre všetky konkrétne možnosti stíhania, ako aj prekážkou prípadného uloženia trestu osobe z dôvodu jej protiprávneho konania, aj keď také možnosti by neboli vylúčené v prvom zmluvnom štáte, kde dotknutá osoba nie je považovaná za právoplatne odsúdenú v zmysle vnútroštátneho práva tohto štátu.

Tento dôsledok by bol v rozpore so samotným účelom ustanovení hlavy VI Zmluvy o Európskej únii (*pozn. editora: Zmluva o Európskej únii v znení Zmluvy z Nice¹¹⁰*), ako ho definuje čl. 2 ods. 4 štvrtá zarážka tejto Zmluvy, teda prijatá príslušné opatrenia týkajúce sa prevencie a boja proti zločinnosti pri súčasnom rozvoji únie ako Priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zarúčený voľný pohyb osôb.

Je potrebné dodať, že ak cieľom čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda je zaručiť osobe, ktorá bola odsúdená a svoj trest už vykonala alebo ktorá bola prípadne právoplatne oslobodená spod obžaloby v zmluvnom štáte, aby sa mohla pohybovať vnútri schengenského priestoru bez obavy zo stíhania v inom členskom štáte pre ten istý čin (rozsudok vo veci C-436/04 – *Van Esbroeck*), nie je jeho cieľom chrániť podozrivého pred možnosťou byť vystavený postupnému vyšetrovaniu v niekoľkých zmluvných štátoch za tie isté činy.

¹¹⁰ Zmluva o Európskej únii v znení Zmluvy z Nice. Úradný vestník Európskej únie, C 321/E/5, 29. december 2006.

2.10 Ne bis in idem – uznesenie o zastavení konania pred podaním obžaloby pre nedostatok dôkazov vydané súdom zmluvného štátu – možnosť obnovy súdneho vyšetrovania v prípade novoobjavených skutkových okolností a/alebo dôkazov – pojem osoba, ktorá bola právoplatne odsúdená – zánik obžaloby

☞ čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda

Čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov Hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného 19. júna 1990 v Schengene (Luxembursko), sa má vykladať v tom zmysle, že uznesenie o zastavení konania pred podaním obžaloby, ktoré je v zmluvnom štáte, v ktorom bolo toto uznesenie vydané, prekážkou nového vyšetrovania za trestný čin spáchaný rovnakými skutkami proti osobe, ktorej sa toto uznesenie týka, pokiaľ sa prípadne proti tejto osobe nevyskytnú nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy, sa má považovať za rozhodnutie predstavujúce právoplatný rozsudok v zmysle tohto článku, a tvorí tak prekážku novému vyšetrovaniu proti tejto osobe za ten istý trestný čin v inom zmluvnom štáte.

(rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 5. júna 2014 vo veci C-398/12, M)

Z rozhodnutia:

Návrh na začatie konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda,¹¹¹ podpísaného 19. júna 1990 v Schengene (Luxembursko).

¹¹¹ Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach. Úradný vestník Európskych spoločenských stíev, C 239/19, 22. september 2000. Tento Dohovor nie je však platný v plnom rozsahu. Jeho pôvodné znenia boli novelizované a niektoré jeho ustanovenia sú právne prekonané. Príkladom je úprava vydávania osôb (extradície), ktorú nahradilo Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi. Úradný vestník Európskej únie, L 190/1, 18. júl 2002.

Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania začatého v Taliansku proti pánovi M. na základe trestného činu spáchaného rovnakými skutkami, ako boli skutky, ktoré boli predmetom paralelného vyšetrovania v Belgicku, za sexuálne násilie, ktorého sa dopustil v období od mája 2001 do februára 2004 na území Belgicka na maloletej osobe.

Skutkový stav a prejudiciálna otázka

M, talianskeho štátneho občana s bydliskom v Belgicku, vyšetrovali na základe niekoľkých trestných oznámení podaných jeho nevestou Q v roku 2004 vo veci početných skutkov týkajúcich sa sexuálneho násillia alebo nedovoleného konania týkajúceho sa sexuálnych vzťahov, akým je nemravné konanie, na maloletej osobe mladšej ako šestnásť rokov.

Tieto skutky mal spáchať na území Belgicka na N, svojej maloletej vnučke narodenej 29. apríla 1999, v období od mája 2001 do februára 2004 za účasti svojho syna O, otca N.

Po ukončení vyšetrovania, počas ktorého boli obstarané a posúdené rôzne dôkazy, predbežná procesná komora Prvostupňového súdu v Mons (*Tribunal de première instance de Mons*) prijala uznesením z 15. decembra 2008 rozhodnutie o zastavení konania pred podaním obžaloby pre nedostatok dôkazov (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“).

Rozsudkom z 21. apríla 2009 belgický vyšetrovací senát Odvolacieho súdu v Mons (*Cour d'appel de Mons*) toto uznesenie o zastavení konania potvrdil. Odvolanie podané proti tomuto rozsudku bolo zamietnuté belgickým kasačným súdom (*Cour de cassation*) rozsudkom vyhláseným 2. decembra 2009.

Počas vyšetrovania prebiehajúceho na belgickom území sa na základe trestného oznámenia z 23. novembra 2006, ktoré na oddelení talianskeho policajného zboru podala Q, v Taliansku začalo proti M nové trestné konanie pred talianskym súdom vo Ferme (*Tribunale di Fermo*) pre trestný čin spáchaný rovnakými skutkami, aké sú uvedené vyššie.

Dňa 19. decembra 2008 po ukončení vyšetrovania, ktoré v podstate zopakovalo súčasne vykonávané vyšetrovanie v Belgicku, vyšetrovací sudca súdu vo Ferme (*Tribunale di Fermo*) podal obžalobu proti M, o ktorej mal rozhodnúť senát tohto súdu. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 9. decembra 2009 pred súdom vo Ferme, M uviedol, že má právo dovoliavať sa zásady *ne bis in idem* vzhľadom na rozsudok belgického kasačného súdu (*Cour de cassation*) z 2. decembra 2009.

Prokurátor a advokáti Q, aj keď pripustili zhodnosť skutkových okolností, ktoré boli predmetom vyšetrovania v Belgicku a Taliansku, napadli existenciu rozsudku vo veci samej ako rozsudku s právnou silou rozhodnutej veci a v tejto

súvislosti tvrdili, že uznesenie o zastavení konania z 15. decembra 2008 netvorí prekážku neskoršej obnovy konania na základe nových skutkových okolností a/alebo dôkazov.

Vnútroštátny súd uvádza, že uvedené uznesenie o zastavení konania bráni tomu, aby obvinený bol znova súdený, pokiaľ sa proti nemu nevyskytnú nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy, ako to je definované v čl. 247 belgického zákona o trestnom súdnom konaní (*Code d'instruction criminelle*).

Vnútroštátny súd rovnako tvrdí, že podľa belgického práva k obnove vyšetrovania na základe nových skutkových okolností a/alebo dôkazov môže dôjsť iba na návrh prokurátora.

Za týchto okolností taliansky súd vo Ferme (*Tribunale di Fermo*) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku: „Má právoplatný rozsudok o zastavení konania vyhlásený súdom členského štátu Európskej únie, ktorý pristúpil k Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, na základe rozsiahleho prešetrenia vyšetrovacích orgánov v rámci konania, ktoré možno v prípade výskytu nových dôkazov obnoviť, vylučujúci účinok vo vzťahu k podaniu obžaloby alebo k uskutočneniu súdneho procesu vo veci rovnakých skutkov a voči rovnakej osobe v inom štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda?“¹¹²

Posúdenie otázky

Vnútroštátny súd sa svojou prejudiciálnou otázkou v podstate pýta, či sa má čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda vykladať v tom zmysle, že uznesenie o zastavení konania pred podaním obžaloby, ktoré je v zmluvnom štáte, v ktorom bolo toto uznesenie vydané, prekážkou nového vyšetrovania za trestný čin spáchaný rovnakými skutkami proti osobe, ktorej sa toto uznesenie týka, pokiaľ sa prípadne proti tejto osobe nevyskytnú nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy, sa má považovať za rozhodnutie predstavujúce právoplatný rozsudok v zmysle tohto článku, a tvoriť tak prekážku novému vyšetrovaniu proti tejto osobe za ten istý trestný čin v inom zmluvnom štáte.

Tak ako vyplýva zo samotného znenia čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, nikto nemôže byť stíhaný v jednom zmluvnom štáte pre ten istý čin, za ktorý už bol v prvom zmluvnom štáte „právoplatne odsúdený“.

Na určenie toho, či súdne rozhodnutie predstavuje rozhodnutie, ktoré právoplatne odsúdilo nejakú osobu v zmysle tohto článku, je potrebné sa ubezpečiť,

¹¹² Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunale di Fermo (Taliansko) 29. augusta 2012 – trestné konanie proti M (vec C 398/12).

že toto rozhodnutie bolo vydané na základe posúdenia veci samej (pozri v tomto zmysle rozhodnutie vo veci C-469/03 – *Miraglia*).

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že rozhodnutie súdnych orgánov zmluvného štátu, ktorým je obvinený právoplatne oslobodený spod obžaloby pre nedostatok dôkazov, sa má považovať za rozhodnutie, ktoré bolo založené na takomto posúdení (pozri v tomto zmysle rozhodnutie vo veci C-150/05 – *Van Straaten*).

Je potrebné teda konštatovať, že uznesenie o zastavení konania vyhlásené na základe vyšetrovania, počas ktorého boli obstarané a posúdené rôzne dôkazy, sa má považovať za uznesenie, ktoré bolo predmetom posúdenia veci samej v zmysle rozsudku vo veci C-469/03 – *Miraglia* v rozsahu, v akom obsahuje konečné rozhodnutie o nedostatočnej povahe týchto dôkazov a vylučuje akúkoľvek možnosť, že by sa o veci znova rozhodovalo na základe rovnakého súhrnu dôkazov.

V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na to, aby sa osoba považovala za „právoplatne odsúdenú“ v zmysle čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda za trestný čin, ktorý jej bol vytykaný, musí byť trestné stíhanie definitívne zastavené, takže dotknuté rozhodnutie v zmluvnom štáte, v ktorom bolo prijaté, poskytuje ochranu priznanú zásadou *ne bis in idem* (pozri v tomto zmysle rozhodnutie vo veci C-491/07 – *Turanský*, ako aj uvedenú judikatúru).

Rozhodnutie, ktoré podľa práva zmluvného štátu, v ktorom bolo začaté trestné stíhanie proti osobe, nevylučuje obžalobu na vnútroštátnej úrovni s konečnou platnosťou, nemôže totiž v zásade predstavovať procesnú prekážku, pokiaľ ide o prípadné začatie alebo pokračovanie trestného stíhania za ten istý trestný čin proti tejto osobe v inom zmluvnom štáte (rozhodnutie vo veci C-491/07 – *Turanský*).

Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu tak na základe rozsudku vydaného belgickým kasačným súdom (*Cour de cassation*) dňa 2. decembra 2009 vyplýva, že uznesenie o zastavení konania nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci. Keďže trestné stíhanie je potrebné považovať za skončené, tvorí tak na území Belgického kráľovstva prekážku novému trestnému stíhaniu proti M na základe toho istého trestného činu a rovnakého súhrnu dôkazov, ako sú dôkazy, ktoré boli preskúmané v rámci konania, v ktorom bolo vydané toto uznesenie. Čl. 246 až 248 belgického zákona o trestnom súdnom konaní totiž v podstate stanovujú, že konanie môže byť obnovené iba na základe nových skutkových okolností a/alebo dôkazov, t. j. osobitne dôkazov, ktoré ešte neboli preskúmané vyšetrovacím senátom a ktoré môžu zmeniť rozhodnutie o zastavení konania.

Okrem toho je potrebné pripomenúť, tak ako to aj Súdny dvor rozhodol v rozsudku vo veci C-297/07 – *Bourquain* v súvislosti s kontumačným rozsudkom,

že samotná skutočnosť, že toto trestné konanie by podľa vnútroštátneho práva spôsobilo obnovu konania, nevyklučuje ako taká, že tento rozsudok sa tak či tak považuje za „právoplatný“ v zmysle čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda.

Okrem toho je potrebné uviesť, že právo nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin je uvedené aj v čl. 50 Charty základných práv Európskej únie¹¹³ (ďalej len „Charta“), čiže čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda je potrebné vykladať v tomto ohľade.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že posúdenie „právoplatnosti“ dotknutého trestného rozhodnutia sa musí urobiť na základe práva členského štátu, ktorý ho vydal.

Ďalej je potrebné uviesť, že podľa vysvetliviek týkajúcich sa čl. 50 Charty, ktoré sa majú zobrať do úvahy s ohľadom na ich výklad (rozsudok vo veci C-617/10 – *Åkerberg Fransson* a vyššie uvedená judikatúra), pokiaľ ide o situácie uvedené v čl. 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd¹¹⁴ (ďalej len „Protokol č. 7 k Dohovoru“) z roku 1950, teda o uplatňovanie zásady v rámci toho istého členského štátu, zaručené právo má rovnaký význam a rozsah ako zodpovedajúce právo v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd¹¹⁵ (ďalej len „Dohovor“). Vzhľadom na to, že čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda na účely uplatnenia zásady *ne bis in idem* na prípadné stíhanie vedené v inom zmluvnom štáte odvíja „právoplatnosť“ súdneho rozhodnutia od právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmluvnom štáte, v ktorom bolo vydané, má tento bod vysvetliviek v prejednávanej veci význam.

Z čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru teda vyplýva, že zásada *ne bis in idem* stanovená v bode 1 tohto článku nebráni možnosti obnovy konania, ak „nové alebo novoodhalené skutočnosti“ môžu ovplyvniť rozhodovanie vo veci.

V tejto súvislosti v rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Zolotoukhine v. Rusko* (sťažnosť č. 14939/03) bolo rozhodnuté, že čl. 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru „je potrebné zohľadniť, keď sa začne nové stíhanie a skoršie rozhodnutie o oslobodení alebo odsúdení nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci“. Naopak, mimoriadne žaloby sa nezohľadnia, pokiaľ ide o určenie, či konanie bolo

¹¹³ Charta základných práv Európskej únie. Úradný vestník Európskej únie, C 83/389, 30. marec 2010.

¹¹⁴ Protokol č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Štrasburg, 22. november 1984. Rada Európy, Séria európskych zmlúv č. 117 [1984].

¹¹⁵ Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rada Európy, Séria európskych zmlúv č. 5 [1950]; Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na tento Dohovor nadväzujúcich.

s konečnou platnosťou uzatvorené. Napriek tomu, že tieto žalobné prostriedky predstavujú pokračovanie prvého konania, „právoplatnosť“ rozhodnutia nezávisí od ich výkonu.

V predjednávanej veci možnosť obnovy súdneho vyšetrovania z dôvodu novoodhalených skutkových okolností a/alebo dôkazov, ako je to stanovené v čl. 246 až 248 belgického zákona o trestnom súdnom konaní, nemôže spochybniť právoplatnosť uznesenia o zastavení konania vydaného vo veci samej. Pravda, táto možnosť nie je „mimoriadnou žalobou“ v zmysle uvedenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ale ide skôr o výnimočné začatie, a to na základe odlišných dôkazov, oddeleného konania než o jednoduché pokračovanie už ukončeného konania. Okrem toho s ohľadom na potrebu overenia skutočne novej povahy navrhovaných dôkazov na odôvodnenie obnovy konania môže začať každé nové konanie založené na takejto možnosti obnovy proti tej istej osobe a za rovnaký čin iba v zmluvnom štáte, na ktorého území bolo toto uznesenie vydané.

Z návrhov generálneho advokáta

Úvodné pripomienky

Generálna advokátka *Sharpston*¹¹⁶ argumentuje, že odpoveď na otázku vnútroštátneho súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, spočíva vo výklade slovného spojenia „právoplatne odsúdená“ v čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda. Predstavuje rozhodnutie o „*non-lieu*“, ako je to v belgickom konaní, právoplatné rozhodnutie v súdnom konaní týkajúcom sa osoby tak, aby sa uplatnila zásada *ne bis in idem*, obsiahnutá v čl. 54?

Existujúca judikatúra Súdneho dvora k čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda a zásada *ne bis in idem* týkajúca sa rozhodnutí, ktorými sa končí trestné konanie v predsúdnom konaní, ako aj v konaní pred súdom, neposkytuje na túto otázku jednoznačnú odpoveď.

Ak je rozhodnutie vydané v konaní pred súdom, judikatúra uvádza, že *ne bis in idem* sa uplatní bez ohľadu na to, či bol obvinený oslobodený spod obžaloby, alebo uznaný za vinného. To platí aj pre odsudzujúci rozsudok vyhlásený v súdnom konaní proti ušlému (bez ohľadu na povinnosť podľa vnútroštátneho práva začať nové konanie v prípade, že je táto osoba následne zadržaná) a pre oslobodenie spod obžaloby pre nedostatok dôkazov pred súdom. V druhom uvedenom prípade Súdny dvor výslovne odmietol rozhodnúť o všeobecnej otázke, či oslobodenie spod obžaloby, ktoré *nebolo* založené na posúdení vo veci samej, môže zakladať uplatnenie čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda.

¹¹⁶ Návrhy generálnej advokátky Eleanor Sharpston prednesené 6. februára 2014 vo veci C 398/12, *Procura della Repubblica proti M.*

Obmedzil sa na potvrdenie, že oslobodenie spod obžaloby pre nedostatok dôkazov „je založené na takomto posúdení“ a tým sa týka zásady *ne bis in idem* obsiahnutej v čl. 54.

V prípade, že rozhodnutie je vydané v predsúdnom konaní, Súdny dvor rovnako zvolil liberálny prístup. Zásada *ne bis in idem* sa uplatňuje tam, kde – bez účasti súdu – prokurátor zastaví konanie proti obvineným, ktorí súhlasili so zaplatením pokuty za svoje konanie. Súdny dvor tu vyslovil, že cieľom čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda je „vylúčiť to, aby osoba nebola z dôvodu, že vykonáva svoje právo na voľný pohyb, stíhaná pre tie isté činy na území viacerých členských štátov“; a ďalej uviedol, že aby bol tento cieľ plne dosiahnutý, čl. 54 sa musí vzťahovať „na rozhodnutia, ktoré nemajú formu rozsudku a ktorými sa právoplatne skončilo trestné stíhanie v členskom štáte, hoci aj bez účasti súdneho orgánu“.

Zásada *ne bis in idem* sa uplatňuje aj v prípade právoplatného oslobodenia spod obžaloby v „prvom“ členskom štáte z dôvodu premlčania trestného činu, a to bez ohľadu na to, že nedošlo k harmonizácii právnych poriadkov zmluvných štátov v oblasti premlčania, v dôsledku čoho trestné stíhanie nemusí byť premlčané v „druhom“ členskom štáte (tvrdenie Európskej komisie v predmetnej veci, že iba rozhodnutie vydané v konaní pred súdom, v ktorom bol obvinený oslobodený spod obžaloby pre nedostatok dôkazov, by malo zakladať uplatnenie čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda – sa mi s ohľadom na uvedené rozhodnutia zdá preduročené na neúspech). Súdny dvor vo veci C-467/04 – *Gasparini a iní* zdôraznil, že zásada *ne bis in idem* nevyhnutne znamená, že existuje vzájomná dôvera zmluvných štátov v ich príslušné systémy trestného súdnictva a že každý z uvedených štátov súhlasí s použitím právnej úpravy v oblasti trestného práva platnej v iných zmluvných štátoch, hoci by uplatnenie ich vlastnej právnej úpravy viedlo k inému výsledku.

Na rozdiel od uvedeného, vo veci C-469/03 – *Miraglia* bolo trestné stíhanie v Holandsku zastavené z dôvodu, že ten istý obvinený bol trestne stíhaný v Taliansku pre tie isté skutky. Rozhodnutie o zastavení trestného stíhania bolo prekážkou trestného stíhania v Holandsku pre rovnaké trestné skutky a znemožňovalo akúkoľvek súdnu pomoc zahraničným úradom s výnimkou prípadu, že vyjdú najavo nové dôkazy. Súdny dvor rozhodol, že takéto súdne rozhodnutie, ktoré nebolo vydané na základe posúdenia vo veci samej, nemôže predstavovať právoplatné rozhodnutie vo veci dotknutej osoby v zmysle čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, ktoré by bolo prekážkou pokračovania trestného stíhania v Taliansku. Ak by sa holandské rozhodnutie (vydané presne z dôvodu prebiehajúceho súdneho konania v Taliansku) považovalo za dostatočné

na uplatnenie zásady *ne bis in idem*, „výsledkom... by bolo sťaženie, resp. znemožnenie akejkoľvek konkrétnej možnosti potrestať v dotknutých členských štátoch protizákonné konanie obvineného“. Súdny dvor tak zdôraznil význam zaručenia voľného pohybu osôb spolu s príslušnými opatreniami týkajúcimi sa predchádzania trestnej činnosti a boja s ňou (čo je, ako uvádza čl. 3 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii¹¹⁷, účelom ustanovení hlavy V zakladajúcich Priestor slobody, bezpečnosti a práva).

Vo veci C-491/07 – *Turanský* bolo vydané rozhodnutie, ktorým sa zastavilo trestné stíhanie obvineného pred podaním obžaloby. Podľa vnútroštátneho právneho poriadku toto rozhodnutie nebolo prekážkou začatia nového trestného stíhania pre rovnaké skutky. Súdny dvor rozhodol, že rozhodnutím o zastavení trestného stíhania nebola osoba „právoplatne odsúdená“ tak, aby sa uplatnila zásada *ne bis in idem*. Súdny dvor v tomto rozsudku stanovil „Turanský test“ na posúdenie toho, či v konkrétnej veci bola osoba „právoplatne odsúdená“. Rozhodnutie „musí skončiť trestné stíhanie a s konečnou platnosťou vylúčiť obžalobu“; a „je potrebné najskôr preskúmať... či vnútroštátne právo zmluvného štátu, ktorého orgány prijali predmetné rozhodnutie, ho považujú za konečné a záväzné, a ubezpečiť sa, či v tomto štáte poskytuje ochranu priznanú zásadou *ne bis in idem*“. Tento test bol uznaný a použitý vo veci Mantello (prípád týkajúci sa európskeho zatykača).

Vo všeobecnosti sa mi zatiaľ zdá, že prístup Súdného dvora nie je odlišný od prístupu Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru. Záruka podľa tohto článku „sa stáva relevantnou tam, kde predchádzajúce oslobodzujúce alebo odsudzujúce rozhodnutie už nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci“. Ako ďalej objasňuje výkladová správa k tomuto Protokolu, „je tomu tak v prípade, keď je [rozhodnutie] nezvratné, to znamená, že proti nemu nie je možné podať žiaden ďalší riadny opravný prostriedok alebo že už strany takéto opravné prostriedky vyčerpali, alebo že márne uplynula lehota na ich podanie“.

Formulácia zásady *ne bis in idem* v čl. 50 Charty odzrkadľuje formuláciu uvedenú v čl. 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru. Vo vysvetlivkách k Charte sa uvádza, že čl. 50 sa uplatňuje „nielen v rámci jurisdikcie jedného štátu, ale aj medzi jurisdikciami niekoľkých členských štátov“, a ďalej, že „pokiaľ ide o situácie uvedené v čl. 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru, teda o uplatňovanie zásady v rámci toho istého členského štátu, zaručené právo má rovnaký význam a rozsah ako zodpovedajúce právo v Dohovore“.

¹¹⁷ Zmluva o Európskej únii v znení Lisabonskej zmluvy. Úradný vestník Európskej únie, C 83/13, 30. marec 2010.

Predstavuje rozhodnutie o „*non-lieu*“ právoplatné ukončenie súdneho konania vedeného proti M v Belgicku?

V zásade musia túto otázku zodpovedať súdy členského štátu, v ktorom sa uplatnila zásada *ne bis in idem* (v tomto prípade Taliansko), a to na základe informácií a súčinnosti poskytnutej v súlade s čl. 57 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda tým členským štátom, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, ktoré má zakladať uplatnenie tejto zásady (v tomto prípade Belgicko). Testom, ktorý sa má uplatniť, je test stanovený Súdny dvorom vo veci C-491/07 – *Turanský*. Tak ako v predmetnom prípade, ak je to nevyhnutné, vnútroštátny súd sa môže obrátiť na Súdny dvor a požiadať o radu prostredníctvom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa zdá, že podľa belgického právneho poriadku predstavuje rozhodnutie kasačného súdu (*Cour de cassation*) z 2. decembra 2009 prekážku trestného stíhania obvineného za rovnaké skutky. Trestné stíhanie nebolo iba neformálne „odložené“; formálne sa zabránilo v jeho pokračovaní. Je pravda, že po vydaní rozhodnutia o „*non-lieu*“ je možné konanie obnoviť, pokiaľ sa objavujú nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy; táto možnosť je však obmedzená. Nové vecné a/alebo dôkazné materiály musia byť spôsobilé buď posilniť dôkazy, ktoré vyšetrovací senát (alebo ako v tomto prípade predbežná procesná komora) považoval za príliš slabé, alebo prezentovať skutky novým spôsobom, na základe ktorého by sa mohla zistiť pravda (čl. 247 belgického zákona o trestnom súdnom konaní). K obnove konania môže dôjsť iba na návrh prokurátora, ktorý môže na základe vlastnej úvahy rozhodnúť, či takýto návrh podať (čl. 248 belgického zákona o trestnom súdnom konaní). Pokiaľ som mala možnosť zistiť, súkromná osoba nemôže nútiť prokurátora, aby podal návrh na obnovu trestného konania, alebo podať súkromnú obžalobu na základe preskúmaných vecných a/alebo dôkazných materiálov v prípade, že bolo vydané rozhodnutie o „*non-lieu*“. V predmetnom prípade bol proti tomuto rozhodnutiu podaný riadny opravný prostriedok, ktorý však kasačný súd (*Cour de cassation*) zamietol. Rozhodnutie predbežnej procesnej komory Prvostupňového súdu v Mons (*Tribunal de première instance de Mons*) tak nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci a na jeho základe je M chránený pred trestným stíhaním v Belgicku. „Turanský test“ tak bol splnený.

Podľa názoru belgickej vlády však takéto rozhodnutie nie je konečné, keďže existuje možnosť obnovy konania vo svetle nových skutkových okolností a/alebo dôkazov; a že zásada *ne bis in idem* v čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda sa tak neuplatní. Zdá sa mi, že sú tu prítomné dve myšlienkové línie, ktoré môžu podporiť takéto tvrdenie. Prvou je, že išlo iba o nešťastné načasovanie, že trestné konanie v Taliansku sa začalo až týždeň po rozhodnutí

belgického kasačného súdu (*Cour de cassation*), a že ak (ako v tomto prípade) sú tvrdenia smerujúce proti obvinenému vážne a nepríjemné, „mal by“ byť, ak je to možné, obžalovaný. Druhou je, že zásada *ne bis in idem* sa nikdy nemôže uplatniť v „druhom“ členskom štáte, pokiaľ existuje akákoľvek možnosť, bez ohľadu na to, aká malá alebo vzdialená, že trestné konanie v „prvom“ členskom štáte môže byť buď obnovené, alebo znovu iniciované. Postupne sa pozriem na každý z týchto aspektov.

Považujem za užitočné preskúmať rôzne časové body v rámci tejto postupnosti s cieľom ozrejmiť, či sa obvinený M môže domáhať uplatnenia zásady *ne bis in idem* v čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, a ak áno, v akom štádiu a prečo by mal mať túto možnosť.

V čase rozhodnutia talianskeho vyšetrovacieho sudcu súdu vo Ferme (*Tribunale di Fermo*) o podaní obžaloby na M (19. decembra 2008), predbežná procesná komora Prvostupňového súdu v Mons (*Tribunal de première instance de Mons*) už rozhodla o „*non-lieu*“ (15. decembra 2008). Toto rozhodnutie o zastavení konania sa však nestalo „konečným“ podľa belgického právneho poriadku. Mohlo byť proti nemu podané odvolanie (a to bolo skutočne podané). V tomto čase by sa preto M nemohol dovoliavať zásady *ne bis in idem*, aby bolo konanie v Taliansku zastavené.

Ak by súdne konanie vedené proti M v Taliansku prebiehalo a rozsudok bol vyhlásený buď pred 21. aprílom 2009 (rozhodnutie belgického Odvolacieho súdu v Mons), resp. pred 2. decembrom 2009 (rozhodnutie belgického kasačného súdu), analýza by bola rovnaká. Napriek tomu, že by v každej veci existovalo predchádzajúce rozhodnutie týkajúce sa rovnakej osoby a rovnakých skutkov v inom členskom štáte, toto rozhodnutie by sa podľa vnútroštátneho právneho poriadku zatiaľ nestalo „konečným“.

Situácia sa však mení 2. decembra 2009. Od tohto dátumu by M – ak by bol v Belgicku – požíval ochranu pred trestným stíhaním na základe konečného rozhodnutia belgického kasačného súdu (*Cour de cassation*), ktorý potvrdil rozhodnutie o „*non-lieu*“. Pravdou je, že ak by sa objavili nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy, podľa čl. 248 belgického zákona o trestnom súdnom konaní by bol príslušný vyšší policajný úradník alebo vyšetrovací sudca povinný bezodkladne poslať kópie listín a dôkazy vyššiemu prokurátorovi na odvolací súd. Tento krok je povinný. Zdá sa, že vyšší prokurátor môže potom rozhodnúť na základe voľnej úvahy. Predsedovi vyšetrovacieho senátu „môže“ (predpokladám, že vtedy, ak má za to, že nové vecné a/alebo dôkazné materiály sú relevantné) podať návrh na určenie sudcu, pred ktorým sa uskutoční nové vyšetrovanie. Tento krok pravdepodobne nespraví, ak má za to, že nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy nie

sú relevantné alebo že nie sú dostatočné. Ak by sa však žiadne takéto materiály *neobjavili* a neuplatnil by sa uvedený postup, M by nebolo možné stíhať.

Osoba by nemala stratiť ochranu, ktorú požíva podľa vnútroštátnych trestnoprávných predpisov, tým, že vykonáva svoje právo na voľný pohyb. Z tohto dôvodu musí byť dôsledkom rozhodnutia belgického kasačného súdu (*Cour de cassation*) z 2. decembra 2009 zabránenie trestnému stíhaniu M v Taliansku po tomto dátume.

Je zrejmé, že tu ide o otázku hodnú vážneho zamyslenia, ktorá sa týka „závodov v stíhaní“ a možných kolízií pri výkone právomoci v trestných veciach. V súčasnosti nie sú stanovené žiadne pravidlá s platnosťou pre celú EÚ týkajúce sa rozdelenia výkonu právomoci v trestných veciach. Tento problém rieši uplatňovanie zásady *ne bis in idem* len obmedzeným, niekedy až arbitrárnym spôsobom. Týmto spôsobom však nemožno uspokojivo nahradiť snahu, aby sa takéto konflikty riešili podľa dohodnutých pravidiel.

V súčasnosti v práve EÚ existujú určité ustanovenia týkajúce sa výmeny informácií medzi vyšetrojúcimi orgánmi v rôznych členských štátoch. Podľa rámcového rozhodnutia 2009/948/SVV o predchádzaní kolíziám pri výkone právomoci v trestných veciach a ich urovnávaní¹¹⁸, ktoré bolo zverejnené a nadobudlo účinnosť 15. decembra 2009 (a v čase teda len nasleduje po konaní vo veci samej v Taliansku), je príslušný orgán členského štátu povinný kontaktovať príslušný orgán druhého členského štátu, ak sa dôvodne domnieva, že sa vedú súbežné konania, s cieľom iniciovať priame konzultácie. Účelom týchto konzultácií má byť vyhnutie sa nepriaznivým dôsledkom vyplývajúcim z takýchto súbežne vedených konaní a tam, kde je to vhodné, môžu viesť k sústredeniu trestných konaní v jednom členskom štáte.

V určitej miere to rieši otázku, ktorá je prítomná v predmetnom prípade (a ktoré sa vynorili už skôr vo veci C-469/03 – *Miraglia*). Rámcové rozhodnutie Rady 2009/948/SVV však neharmonizuje vnútroštátne právne poriadky a postupy v tejto oblasti práva. Predovšetkým nezaväzuje členský štát vzdať sa právomoci ani ju vykonávať. Pokiaľ sa legislatívne komplexnejšie neupraví otázka súbežných konaní, na vyplnenie medzery je potrebné si vypomôcť zásadou *ne bis in idem* v čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda.

Ani čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, ani čl. 50 Charty výslovne neriešia, čo sa má stať so zásadou *ne bis in idem* v prípade, že sa objavia nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy. Vo vysvetlivkách k čl. 50 Charty

¹¹⁸ Rámcové rozhodnutie Rady 2009/948/SVV z 30. novembra 2009 o predchádzaní kolíziám pri výkone právomoci v trestných veciach a ich urovnávaní. Úradný vestník Európskej únie, L 328/42, 15. december 2009.

sa nápomocne uvádza, že ak sa právo zaručené Chartou uplatňuje iba v kontexte jedného členského štátu, „zaručené právo má rovnaký význam a rozsah ako zodpovedajúce právo v Dohovore“.

Obrátiac preto pozornosť na Dohovor, čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru stanovuje, že ustanovenia čl. 4 ods. 1 (zaručujúce právo nebyť opakovane súdený alebo trestaný za rovnaký trestný čin) nie sú prekážkou obnovy konania, „ak [existujú] nové alebo novoodhalené skutočnosti“. Výkladová správa k Protokolu č. 7 k Dohovoru objasňuje, že pojem „nové alebo novoodhalené skutočnosti“ zahŕňa „nové dôkazné prostriedky týkajúce sa predtým existujúcich skutočností“. Výnimočná možnosť obnovy trestného konania podľa belgického právneho poriadku po rozhodnutí o „*non-lieu*“ tak zblízka odzrkadľuje to, čo zamýšľa čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru.

Ako čítam Protokol č. 7 k Dohovoru, čl. 4 ods. 1 stanovuje zásadu *ne bis in idem*. Čl. 4 ods. 2 následne obsahuje derogáciu, keďže umožňuje obnovu konania (v súlade so zákonom a trestným poriadkom príslušného štátu), bez ohľadu na to, že by sa inak uplatnila zásada *ne bis in idem*. To neznamená (a povedala by som, že istotne to nemožno vykladať tak, že by to znamenalo), že pokiaľ existuje teoretická možnosť objavenia „nových dôkazných prostriedkov týkajúcich sa predtým existujúcich skutočností“, zásada *ne bis in idem* sa neuplatní. Teoreticky sa nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy môžu objaviť ako doplnok k už známym okolnostiam a/alebo dôkazom vždy. Výklad, ktorý zastáva Belgicko, by tak oslabil zásadu *ne bis in idem*. Bez ohľadu na rozhodnutie o „*non lieu*“, ktoré bolo potvrdené najvyšším súdom a nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci, obvinený by bol zbavený práve tej ochrany, ktorá mu podľa vnútroštátneho práva má patriť. Ak by bolo ďalšie konanie začaté v Belgicku (a nie v Taliansku) bez nových skutkových okolností a/alebo dôkazov, je zjavné, že uvedené rozhodnutie by bolo prekážkou takéhoto konania.

Mal by byť tento záver iný v prípade, že druhé konanie sa vedie v inom, „druhom“ členskom štáte?

Nezastávam tento názor. Zmyslom čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda je zabrániť konkrétne tomu, aby osoba, ktorá vykonáva svoje právo na voľný pohyb, stratila ochranu vyplývajúcu zo zásady *ne bis in idem*, na ktorú by mala inak nárok. Je zrejmé, že uplatňovanie zásady *ne bis in idem* v dôsledku rozhodnutia vydaného v jednom členskom štáte (v tomto prípade v Belgicku) môže mať za následok zákaz stíhania v inom členskom štáte (v tomto prípade v Taliansku), a to aj v prípade, že súdy druhého členského štátu dospeli k odlišnému záveru na základe v zásade rovnakých skutkových okolností a/alebo dôkazov. Možnosť rozdielnych výsledkov však vyplýva z toho, že zásada *ne bis in*

idem sa uplatňuje aj bez ohľadu na chýbajúcu harmonizáciu, pričom sa zakladá na vysokej úrovni vzájomnej dôvery.

V zásade je však zrejmé, že zásada *ne bis in idem* nie je prekážkou obnovy konania, ak sa objavia nové skutkové okolnosti a/alebo dôkazy. Ak v predmetnom prípade talianska prokuratúra sprístupní skutkové okolnosti a/alebo dôkazy, ktoré má k dispozícii, svojim belgickým kolegom, tí ich budú môcť prešetriť a rozhodnúť, či sa snažiť o obnovu konania v Belgicku podľa čl. 246, 247 a 248 belgického zákona o trestnom súdnom konaní. Zdôrazňujem však, že (podľa môjho úsudku) akékoľvek ďalšie konanie proti obvinenému, v prospech ktorého je konečné rozhodnutie o „*non-lieu*“, musí začať v *tom členskom štáte, v ktorom bolo vydané toto rozhodnutie* (t. j. v prvom členskom štáte). Neprináleží súdom v druhom členskom štáte zoskratovať konanie (a procesné záruky poskytované obvinenému vnútroštátnym právnym poriadkom prvého členského štátu) tým, že rozhodnú, čo je (alebo nie je) „novou“ skutkovou okolnosťou a/alebo „novým“ dôkazom na účely podania obžaloby na obvineného.

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázku, ktorú položil taliansky súd vo Ferme (*Tribunale di Fermo*), takto:

Čl. 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, sa vykladá tak, že konečné rozhodnutie o „*non lieu*“, ktoré bolo vydané po vykonaní podrobného vyšetrovania a ktoré je prekážkou ďalšieho stíhania tej istej osoby vo veci rovnakých skutkov, ale ktoré v prípade objavenia nových skutkových okolností a/alebo dôkazov možno podľa vnútroštátneho právneho poriadku zrušiť, je rozhodnutím, ktorým sa konanie právoplatne končí a zakladá uplatnenie zásady *ne bis in idem* zakotvenej v uvedenom článku.